

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Irodalmi ártal.
 Helyi: Negyedévre 8 korona.
 Külföldi: Negyedévre 12
 Helyi: Negyedévre 5
 Külföldi: Negyedévre 10

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

— Egyesszám ára 4 fillér. —
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Budapest hanyatlása.

— dec. 4.

A budapesti kereskedelmi és igarkamara a főváros tanácsának arra a kérdésére, hogy miért hanyatlik az ipar és kereskedelem, jelentésében azt felelte, hogy a *hanyatlás oka a vidék.*

Ugyanis az elmés és leleményes budapesti kamara felfedezte azt az igazságot, amit minden józan ember csak kacagva hallhat, hogy a vidék elnyeli a fővárost.

Ha a budapesti kamara a kérdésre őszintén és a száraz valóság-nak megfelelően akart volna válaszolni, így kellett volna szólnia: Tisztelt fővárosi tanács! az egész országban hanyatlik az ipar és kereskedelem, természetesen tehát, hogy ennek következtében Budapest is hanyatlania kell! Mikor a vidék életerejét mesterségesen felszívta a telhetetlen főváros, be kellett a vészegénységnek következnie. Most

már nincs mit kiszivattyuzni a vidékből, tehát a fővárosra is elkövetkezett a hét sovány esztendő.

Ez okos és igaz bezzéd lett volna.

E helyett azonban a jeles kamara azt állítja, hogy a főváros forgalmának kárát a több év óta folyamatban levő *decentralizáció* okozza, mely a vasuti tarifapolitikát is ebbe az irányba terelte

Ez alól a szemernyi igazság alól azonban nagyon is előtűnik a lóláb. A budapesti malmok feje fáj tisztelt kamarának, az örösi forgalom eltörlése és az, hogy a vidéki malmok is kedvezményes szállítási tételeket kaptak Fiumébe. Tehát — óh ez igazán borzasztó! — most már nem csak a fővárosi, hanem a vidéki malmok is kivihetik finom lisztjeiket túl a tengeren.

Nem akarok erre a csunya érdeklődésére erősebben rámutatni. De már az igazán hallatlan, hogy a

vidéki üzleti középpontok teremtése ellen jajgasson a budapesti kamara.

Hiszen a főváros közvetve, sőt később közvetlenül is megint hasznát látna annak, ha az annyira méltatlanul mellőzött vidék megerősödne és a vidéken biztos, hatalmas gócpontok keletkeznek.

Erre igenis égető szükség van. Nem csupán üzleti, de általános nemzeti szempontból is. Budapest nem képviseli a nemzet, Budapest nem hű sáfárja, nem is igazi fővárosa a nemzetnek. Elsőrendű nemzeti, társadalmi, gazdasági és politikai kérdés tehát, hogy a vidék nagy városai megizmosodjanak és erős, nagyszabású, hatalmas középpontokká fejlődjenek.

Budapest bevallott és tényleg elkövetkezett hanyatlása nem oly veszedelem az országra nézve, mint a milyen halálos csapás lenne, ha a főváros kedvéért ismét elnyomnák a vidéket.

A színészet süllyedése.

A Szabadság számára írta: Petur.

A színházi bizottság ma délután tárgyalni fogja dr. Gulyás István javaslatát, melyből az a törekvés sugárzik ki, hogy a színpadot a léha, erkölestelen, izlést, szemérmert sértő daraboktól meg kell tisztítani.

Több ízben rámutattam már arra a furcsa jelenségre, hogy amit nálunk rendszeresen egy budapesti színház művel s a mit aztán ennek nyomában más színházaink révén is az egész ország nyakába zudítanak, az alantjáró, izetlen érzékesiklandozás az annyira méltatlanul romlottá kikiáltott Párisban csak 3—4 olyan színpadon divat, melyek egyenesen és a kizárólag a demi-monde mulattatásáról gondoskodnak.

Az a kérdés azonban, hogy ha Gulyás István indítványa alapján teszem a debreceni színpadot megtisztítjuk ettől a salaktól és ha e példát követve ugyanezt

teszik a vidék összes tisztességes színházai: vajjon a színészet általános süllyedésének ezzel gátat vetettünk-e?

Bizony nem vetettünk gátat.

Mert a színészet művészi érzéke újabb időben annyira elkérgesedett, megdurvult, hogy szinte lehetetlennek látszik a baj gyógyítása.

Hogyan terjedt el a színjátszásban a hihetetlenül nyers izléstelenség? ezt most itt kutatni s felderíteni nem szándékozom. Annyi bizonyos, hogy elterjedt, még pedig oly mértékben, hogy ismét évtizedek kellenek, egy újabb színházi nemzedék lángoló művészrajongása kell hozzá, míg a visszafejlődés, a művészi izléstelenségek lejtőjéről ráterelődhetik a magyar színészet ismét az egyenes útra, ahol tövisek közt művészi diadalok rózsái virulnak.

A magyar színészet művészi színvonalára annyira lesüllyedt, hogy igazán nemzeti művelődésünk létérdekei ellen való vétek ezt tétlenül nézni s eltűnni.

Ezért örvendetes, hogy a debreceni

színházi bizottság apró-cseprő személyi beavatkozások helyett nemes hivatását abban keresi s látja, hogy a dolog eszmei kérdéseit feszegetse s midőn meg akarja a színpadot szabadítani a csuf (tehát a művészi szép művelésének templomaiba csak szemtelenül betolakodó) izléstelen frivolitásoktól, bizonyára a színészet általános süllyedése ellen is kutatja a szereket.

Mily mértékben tapasztalható az elfajulás, az izléstelenség tobzódása a színpadon, a színészek játékában, fel fogásában szellemében: azt legjobban világítják meg a példák.

Előre bocsátom, hogy a baj azért veszedelmes, mert a színigazgatók általában ma már csak üzletemberek és maguk is annyira eltompult érzékkel élnek a süllyedés orgiái közt, hogy ismernek művelt, okos, lelkes igazgatót, aki belül a színházba és kitűnőnek, akár a királyi dalszínházban is bemutatónak tartja az izléstelenségektől hemzsegő, részletei-

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz” Debrecen, Főter, a városházzal szemben.

Ajánlja a teljesen színmentes s kiváló jó hatású „Mollitergin” arcz s kézhör finomító szszipító szerét, mely folyadék amíg ártalmatlanságára nézve teljesen egyezik a vaselin s glicerinnel, hatásra nézve azokat jóval felülmulja. Hatása gyors s biztos. A szél kifújta arczot vagy kezeket a legrovidebb idő alatt fehérré, puhává s üdévé teszi, s poudert alá is igen ajánlható. Mint bőrápoló szer páratlan! Egy üveg „Mollitergin” ára 1 korona.

A vidéket, a vidék kialakuló nagy városait, emporiumait nem nélkülözheti a nemzet.

Ezért jobb ha a főváros bele nyugszik helyzetébe, melyet gögje, kapzsisága és nemzetietlen szelleme zuditott a fejére. Bátran hinthet hamut a fejére, ő maga büneivel okozta saját veszedelmét. Kegyetlen volt a vidékhez mindig: most már ne számítson a vidék részvételére, segítségére.

A vidéki városok első kötelessége, hogy talpra álljanak és az önfeláldozó polgári erények támogatásával erősödjenek és teremtsenek hatalmas középpontokat.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, dec. 3.

A függetlenségi párt az utóbbi időben szokatlanul nagy számban jelent meg az ülés elejére, a minnek okát nem is titkolták. Napirend előtti felszólalással kívántak alkalmat adni Fejérváry miniszternek a nyilatkozatra. Előbb azonban parázs napirend előtti vita volt a melyben különösen Thaly Kálmán furiózó vett részt Rákóczy szelleme uralkodott rajta a mi nem volna hiba, de hogy azt magának vindikálja, azért már méltán kelt bosszuságot.

Nos ezután Kossuth Ferenc hozta szóba Fejérváry minapi kijelentését, mire Fejérváry olyan egyenes és nyílt kijelentést tett, a mely nemesak megújította az iránta érzett rokonszenvet, de alkalmas volt arra, hogy az egész ügyet teljesen befejezettnek tekintse, még adáz Kubik Béla is a ki különben nem restelte később perfidnek jellemezni Fejérváry miniszter egy közbeszólását Rátkay ugyanis nem ismeri el a bizottságokban való bizalmas közlést. E körül kisebb vita folyt, a mely után végre Rubinek Gyula az Omge titkára mondott az indemininél talpra esett ügyes beszédet. Utána Gál Sándor beszélt szürke unalomban már, valóban csekély érdeklődés mellett.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Dániel Gábor. A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérváry Geza, Darányi Ignác.

Elnök fél 11-kor nyitja meg az ülést.

Nyegre László jegyző jelenti, hogy Lengyel Zoltán a városi tisztviselők vasutijegye és a szekerész önkéntesek ismert párbaja ügyében fog interpellálni.

Napirend vita.

Kristóffy József előadó betérjeszti a kivándorlásról szóló javaslat közigazgatási bizottsági jelentését.

Szederkényi Nándor arra kéri a házat, hogy e fontos javaslatot mindjárt az indeminin után tüsszék a napirendre.

Széll Kálmán miniszterelnök ebbe beleegyezik. (Helyeslés.)

Thaly Kálmán kéri a Rákóczy és Kossuth érdemeinek törvénybeiktatására vonatkozó kérvényeknek szombaton déli 12 órára való napirendre tüsszését.

Széll Kálmán miniszterelnök. Nincs kifogása e kérvények tárgyalása ellen, de csak az indeminin letárgyalása után. (Helyeslés jobbról, zaj balról.)

Thaly Kálmán ebben a nyilatkozatban pressziót lát. A miniszterelnök ezzel azt akarja mondani, hogy csak hallgatások most, engedjétek át az indeminint, akkor meg lesz a Rákóczy törvény. (Elénk helyeslés a szélsőbalon)

Széll Kálmán miniszterelnök tiltakozik a presszió ellen. Soha pressziót alkalmazni nem szokott, de az indeminint le kell tárgyalni.

Elnök kérdést intéz az iránt, hogy elfogadja-e a ház az előadó inditványát a kinyomatás iránt. (Nagy zaj, felkiáltások: Nem értjük! Nem halljuk!)

Elnök: Tessék csendben maradni! Akkor meghallják!

Thaly Kálmán: Tessék okosan beszélni, hogy megérthessük! (Nagy zaj.)

A ház ezután a jelentés kinyomatását határozza el.

A Fejérváry affér epilógusa.

Kossuth Ferencz a napirend előtt felszólalva, utal Fejérváry honvédelmi miniszternek a minap a házra tett sérelmes kijelentésére, a mely miatt szerinte joggal zudult fel a körülötte ülő párt, mert úgy lehetett a kijelentést értelmezni, mint a mely sérti a ház szuverenitását. Már pedig egy felelős kormány vagy miniszter vagy meghajol a ház határozata előtt, vagy feloszlatja a házat vagy lemond. (Helyeslés a szélsőbalon.) Miután nem hiheti és joga van feltételezni, hogy Fejérváry miniszter nem akarta megsérteni a házat és miután

ben és egészében kétségbeejtően silány, szín, jellem, egységes hang, művészi forma nélkül szükölködő előadást.

És a dologban az a különös, hogy ez a vakság, ez a bünös elfogultság csak éppen az énekes darabok iránt kerekedik felül, melyek a súlyedés megdöbbentően mély fertőjében hemperegnek.

Érthetetlen, hogy míg a drámai, vigjátéki művek előadásában sokszor tapasztalható az újabb művészi eszközök felhasználása, az énekes műveknél minden művészi eszközt megvet a színész.

Nem csak itt Debrecenben, de az ország minden színpadán észlelhető, hogy a vigjátékok, bohózatok, verses, történeti és társadalmi színművek szereplői alakítanak, alkotni iparkodnak és művészi munkájuk kidolgozásában követik az újabb iskolák elveit. A természetesség, az élethűség, a színpadhasogatás kerülése, az éneklő szavalástól való józan irtózás a most itt működő színtársulat több tehetséges tagjának is szentírása. Nevezetesen éppen a jó színészek: Hahnel Aranka, Menszáros Margit, Ebergényiné, Csige Ilonka, Sebestyén Géza, Palágyi Lajos, Krémer Jenő, és Klenovics György folyvást valamely művészi feladat megoldására törekcsenek. Észrevehető játékokon, színeik alkalmazásán a nemes irányu újabb művészi elvek tanulmányozása, megbecsülése.

Ezzel szemben az énekes előadásoknál mintha az volna az elv: Eh! mit! most már a daljátékban, az énekes művekben szükségtelen, fölösleges, sőt egyenest számárság a művészi alakítás, a szép ének, a jellemző, természetes összevágó, a helyzetek, a mese, az egész darab szelleméből folyó játék. Tótágast kell állni, titkos testrészeket kell mutogatni, a száját bolondul fintorgatni kell; az a fő, hogy a kisujjunk hegye, az orrunk, szemünk, minden hajszálunk veszettül rángatózzék. Részáljuk magunkat, bukfeneket hányunk, rikoltozunk, a szót, a mondat értelmét kifecamitjuk, a természet, a szépet, a finomat megvetjük: így kaphatunk nagy gázsit, így bomlanak értünk a csinos és gazdag ifju urak, így orditozza nevünket a karzat!

Ebből következik aztán, hogy a rendezés feje tetejére állítja a józan ész: a diszleteket Hübele Balázs rángatja összevissza; öltözködésben, modorban, finomságban az őszhang, a művészi cél nem kötelező többé.

Az énekes darabokban szabad hülyeségeket rögtönözni; szabad a szereplőknek szeszélyük szerint és kedveltségük arányában a szerep formájával ellenkező mókákat csinálni; szabad orosz hadnagyi ruha helyett női maskarát felöltöni, jósnő szerepében párizsi exentrique chanteusetől szerzett egy marék semmit fitogtatni. S

mindez nemesak szabad, hanem már-már kötelező.

Ime az újabb énekes termékek eljátszásában a rendszer. De már a régi gyönyörű zenéjü daljátékok is így eltörzítva, szépségüktől megfosztva, művészi értékük nemes patinája nélkül kerülnek színre.

A jó izlésű néző nem ismer rá a régi remek énekes darabokra. Hangjuk nincs a híreseknek, hamisan énekelnek, a karmester szeretné a fejét leharapni mérgében, hogy ne legyen füle. De ez mellékes! A fő, hogy a divácska mikor szobalányt játszik, akkor is összevissza, hebehurgyán cicomázza, illessze magát, nem ahogy a szerep, a darab lelke, az értelem, a józan valószínűség megkivánja: hanem ahogy neki a tapsok kicsikarására legkönnyebb, legalkalmasabb.

Ebben a rendszerben pedig az a legveszedelmesebb, hogy az izléstelenség ragadós, mint a száj és körömfájás.

Van itt a társulatnál egy kiváló színész. Vigjátékokban, drámákban, népszínművekben igazi művész: oly finoman dolgozik, oly művészi érzékkel teremti meg alakjait, hogy játéka valóban alkotás. És ugyanez a színész mihelyt operettben lép fel, türehtetlenül rikácsol, tuloz, rögtönöz, torzít, valósággal agyon mókázza a szerepeit.

— Eh, énekes darab! ide ez való!

most a miniszter jelen van, kérdezi, hogy óhajt-e felvilágosítást adni?

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: Kétszer is hangsúlyozta említett beszédében, hogy helyesnek tartja, ha a ház a maga mentelmi jogát megőrzi és óvja. Kétség sem merülhet fel az iránt, hogy ő a ház mentelmi jogát respektálja, (Általános élénk helyeslés.) Mezőssy és Rátkay multkori felszólalására a miniszterelnök kijelentést tett, a kormányelnöknek ezt a kijelentését a magáévá tette és teszi (Általános élénk helyeslés) és ennél fogva azt hiszi nincs is helye semmi további diskussiónak. (Általános élénk helyeslés)

A pénzügyi bizottság nyilvánossága.

Rátkay László szintén napirend előtt szólal fel. A pénzügyi bizottság tegnapi ülésén Fejérváry honvédelmi miniszter bizalmas kijelentéseket akart tenni, mire ő (Rátkay) kijelentette, hogy nem vállal kötelezettséget a titoktartásra nézve. Ezt ő nem úgy értelmezte mintha a sajtóban közzétenni akarta volna a felvilágosítást, de mert a pénzügyi bizottságban történők nem lehetnek titkok a többi képviselő számára és mert mint népképviselő összeférhetlennek tartja azt, hogy a mit a nemzet érdekében levőnek tart, azt eltitkolja, ezért tiltakozott a bizalmas jellegű közlés ellen. A titok csak akkor marad titokban, ha azt négy szemközt mondják el. Ő most már újlag azt indítványozza, hogy a pénzügyi bizottságban esküt tett gyorsirók legyenek, hogy így az ott történőkről a ház pozitív tudomást szerezzen. Elismeri, hogy lehetnek különösen védelmi ügyekben bizalmas közlések, de ezeket zárt ülésen lehet tárgyalni.

Elnök: A napirend előtti vita nem képezi határozat tárgyát.

Fejérváry Géza báró honv. miniszter:

ebbe a keretbe ez illik! — gondolja magában és megtagadja nagy értékű alkotó művészi ösztöneit, csak hogy ő is oda sülyedhessen, ahová az elfajult izléstelenység az énekes műveket általában lesülyesztette.

Nem hiszem, hogy művelt, értelmes ember ezt a rossz irányt helyeselve.

Vissza kell emelni a színészetet oda ahol az művészetté magasztosul.

És nekem hiába dünyög az izléstelen tömeg barátja, a mai színpadi sülyedtséggel is elégedett atyafi: a bíráló hivatása nem az, hogy a hibákat dédelgesse.

A bíráló tiszte az, hogy emelni igyekezzék a színészetet még akkor is, ha az nsm sülyedt le ennyire. Amikor pedig azt tapasztalja, hogy a divat, az elfajult közlés hozzászokik ahhoz a mit azelőtt nem tűrt volna, beletörődik finomabb érzékének elkeresésére révén, a művészietlen komédiába, sőt azt már-már élvezni is tudja: akkor az őrtálló kötelessége felrázni az aléltakat a mákonyos szenderből és hirdetni, fülünkbe harsogni az igazság ébresztő szavát!

Kötelességének tartotta, hogy teljes felvilágosítást adjon a pénzügyi bizottságban, mert meg van arról győződve, hogy olyan közléseket tehetett volna, a melyeket sem Rátkay, sem más semmiféle lexikonban meg nem találhatott volna és kibővíthette volna Rátkay enciklopedikus tudományát. (Derűtség.) Vannak igenis úgy a védelmi, mint a külügyekben olyan dolgok, a miket semmiféle parlamentben nyilvánosan tárgyalni nem szokás. (Elénk helyeslés jobbról.) Sajnálja hogy e közlésekben megakadályozták, de ha nem akarták meghallani, ő meghajol ez előtt. (Elénk tetszés jobbról.)

Szell Kálmán miniszterelnök nagy hibának tartaná a gyorsirót a pénzügyi bizottságban, mert az a tárgyalás kárára válnék. Vége volna mindeu közvetlenségnek, a mi a bizottságokbaa meg van. (Elénk általános helyeslés.) Igen, szó van arról, illetve ő szándékozik javaslatot tenni a költségvetés pénzügyi bizottsági tárgyalására vonatkozólag, hogy a ház tárgyalásait rövidebbé tegye, de ezt oly módon fogja javasolni, hogy a bizottság tárgyalásának közvetlensége megővható legyen. (Elénk helyeslés.)

Rátkay László személyes kérdésben megjegyzi, hogy a miképen Fejérváry akarja nevelni a magyar katonát, úgy érti a titoktartást.

Fejérváry miniszter: A választásnál kitűnő a katoná. (Zajos, hosszas derűtség.)

Ez célzás volt Rátkay pinchelyi választására.

Rátkay: A miniszter megjegyzése sem helyes, sem igazságos nem volt.

Kubik Béla: (kiabálva) Perfid volt! Perfid. (Nagy zaj.)

Rátkay: Ő legjobban sajnálja, hogy véres választása volt, nem tehet róla, hogy katonaságra volt szükség. Egyébként a bizottsági ülésre nézve meghajlik a ház akarata előtt.

Következett végre a napirend;

Az indemnitás tárgyalása.

Rubinek Gyula: Kossuth Ferenc multkori beszédére reflektálva megjegyzi, hogy az ország csak örülhet, hogy olyan jeles, nagy tehetségű miniszterelnöke van mint Szell Kálmán. (Elénk éljenzés jobbról.) Nem helyesli és nem is helyeselheti azt a csendes obstrukciót, a melyet a függetlenségi párt csinál. (Nagy zaj a szelbalon.)

Endrey: Talán zajos obstrukciót kívánnak? (Nagy zaj.) De ez az obstrukció nem is találkozik az ország rokonszenvével. (Zajos elenmondás balról. Helyeslés jobbról.) Nem azért, mert nagy munka vár a házra és ebben az ellenzék a házat megakadályozza. (Elénk tetszés jobbról.) Nincs is ok az obstrukción, mert a háznak olyan elnöke van, a ki a képviselőház szuverenitását megóvja és a kormánynak olyan elnöke, a ki nemcsak konciliáns, de az ország gazdasági érdekeit úgy befelé, mint kifelé megvédi. (Elénk helyeslés jobbról, ellenmondás balról.) Leginkább pedig a felett csodálkozik, hogy az ellenzék még a miniszterelnök részletes teljesen felvilágosító és őszinte argumentációja után is folytatja az obstrukciót. (Tetszés jobbról.)

Ezután Bartának válaszolva, védi a pozsonyi gazdasági kongresszus határozatát és ismerteti a német vámtarifát. Hogy a kormány még be nem nyújtotta az önálló vámtarifát, jól tette, mert nem helyes a puskaport előre kilövéldözni.

Barta Ödön: Érti e?

Rubinek Gyula: Jobban, mint a képviselő ur. (Elénk tetszés jobbról.) A kor-

mány iránti bizalomból is elfogadja az indemnitit és visszautasítja Barta hat javaslatát.

Barta Ödön személyes kérdésben tett reflexioja után.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után.

Gál Sándor tiltakozik a bizalomból kötött rózsacsokor ellen, a melyet a ház nevében akart Rubinek a kormánynak átnyújtani. Nagy Ferencel polemizálva, indokolja a kormány elleni bizalmatlanságát, az indemnitit nem fogadja el.

Gaal a nemzetiségi politikát helyteleníti. A szászok ünnepélyeken a Gotterhaltét éneklék. (Nagy zaj.)

Szell Kálmán: Megvizsgáljuk!

A vitát holnap folytatják.

Az ülés végén

interpellációk

voltak.

Lengyel Zoltán interpellálta Fejérváryt a szekeresz önkéntesek párbaja ügyében.

Fejérváry miniszter válaszában elmondja az esetet. Egyik önkéntes konstatált jelentéktelen sebet kapott az ajkán, a másik mégsem akarta folytatni a párbajt. Ezért kitiltották az önkéntesi iskolából.

A választ Lengyel is tudomásul vette.

Ugyancsak Lengyel interpellációjára a városi tisztviselők feláru vasuti jegyére vonatkozólag **Láng** miniszter megnyugtató választát tudomásul vették.

EGYHÁZ és ISKOLA.

A Felső Keresk. Iskola Önképzőköre tegnap d. u. 3 órakor tartotta rendkívüli gyűlését Dr. Szántó Sámuel vezető tanár elnökle mellett Vörösmarty Mihály születésének 102-ik évfordulóját. Az ünnepélyt Sz. Grosz József a kör alelnöke nyitotta meg s zengzetes szavakban vázolta a költő érdemeit. Beszédét zúgó taps vihar követte. Ezután a költő különböző műfajhoz tartozó költeményeit szavalták. Fried S. a Vén cigány, Szathmáry József a Kis gyermek halálára, Bihary J. a Petike címűt szavalták hatásosan. Kertész K. Dr. Brean Kázmér Vörösmarthy emlékezetét szavalta, majd Báron József felolvasása következett. Az ifjuság áthatva a hallhatatlan költő érdemeitől mintegy intő szóra elénekelte a „Szózat”-ot s a gyűlés nagy lelkesedéssel véget ért.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Hová épül a lencsház?** Fogas kérdés, a mely egyre zavarosabb lesz. A hely kijelölésére kiküldött bizottság 4 helyet jelölt ki s jöllehet a miniszter már nyilatkozott, hogy a sertésvásártér területét nem tartja e célra alkalmasnak, a bizottság első helyen mégis e több oldalról kifogásolt hely mellett foglalt állást. Különös, hogy a nagyerdei telket egyáltalán nem jelölte ki a bizottság, pedig az talán mégis a legjobb lenne már csak közegészségügyi szempontokból is. A már ajánlott 4 telken kívül most még egy 5-ik is van forgalomban, a városi széna-raktár mellett. Ebben az ügyben különben ma délután 3 órakor bizottsági ülés lesz Komlóssy Arthur elnöklete alatt.

+ **A jog- és pénzügyi bizottság ülése.**

A jog- és pénzügyi bizottság e hónap 5-én délelőtt 11 órakor a városháza kis

tanács termében ülést tart. Az ülésen a következő ügyekben fognak határozatot hozni. A házi- és gyámpénztár felesleges de biztosíték mellett ki nem adható pénzeinek hova fordítása az 1903-4 évi utadó költségelírányzat tárgyában és végül özv. *Bogdán Zsigmondné* és társai szováti lakosok abbéli kérelme ügyében, hogy bérletükből 13,344 koronát írjanak le.

× **Katonai felülvizsgálat.** E hónap 7-én d. e. 10 órakor a vegyes katonai bizottság, melynek polgári részről *Puky Gyula* főispán az elnöke, a *Korona* szálló nagytermében felülvizsgálatot tart, a melyre már besorozott s szolgálatban levő katonákat vesznek újabb vizsgálat alá.

× **Gzdasági ismétlő iskola Debrecenben.** A földmívelésügyi miniszter Debrecenben gazdasági ismétlő iskolát akar felállítani és ezen iskola rövid időn való létesítését a városi közigazgatási bizottság is nagyon szorgalmazza. Epen ezért már most a decemberi közgyűlés előtt ülést fog tartani az e célra kiküldött bizottság. Az ülést *Simonffy Imre* kir. tan. polgármester most szombat délután 4 órára hívta össze a városháza kistanács-termébe. Ezen az ülésen megbeszélnek azokat a módosításokat, a melyek szerint a kérdést a miniszter óhajtatásához képest gyorsan meglehet oldani.

H I R E K.

N a p l ó.

- Műkiállítás** a városházán. — Nyitva mindennap délelőtt 10—1-ig, délután 4—7-ig.
- Iparmuseum**, nyitva minden vasárnap és ünnepponon d. e. 9—12-ig.
- Dec. 3. A vas- és fémmunkások gyűlése d. u. 2 órakor az Otthon helyiségében.
- Dec. 4. Értekezlet a lelencház hova építése tárgyában d. u. 4 órakor (Városháza).
- Dec. 5. A jog- és pénzügyi bizottság ülése d. e. 11 órakor (Városháza).
- Dec. 6. Értekezlet a gazdasági ismétlő iskol tárgyában d. u. 4 órakor (Városháza).
- Dec. 7. Az ingyenkenyér-osztó-egylet közgyűlése d. u. 4 órakor (Városháza).
- Dec. 7. Katonai felülvizsgálat a *Korona* disztermében d. e. 10 órakor.
- Dec. 7. A *Petőfi-dalkör* rendkívüli közgyűlése, az egylet helyiségében.
- Dec. 10. Hajdúvármegye állandó választmányának ülése d. e. 10 órakor.
- Dec. 12. Városi rendes közgyűlés.
- Dec. 15. Magyar közgyűlés.
- Dec. 22. Városi tisztújító közgyűlés.
- Dec. 5. A kereskedő ifjak hang versenye) Kerakad. disztermében.)
- Dec. 6. Alföldi Károly táncvizsgálója a *Bika* disztermében.

Meghívó.

A debreceni szabadelvűpárt

1902. december 4-én csütörtökön

este fél nyolckor

a vasuti vendéglő külön termében

tartandó

pártvaosorájára

a szabadelvűpárt összes tagjait

tisztelettel meghívja

a debreceni szabadelvűpárti elnöksége.

* **Dobiecky képviselő itthon.** *Doiecky Sándor* a debreceni III. ker. orsz. képviselője ma este a gyorsvonattal Budapestről Debrecenbe érkezik s hosszabb ideig itthon marad.

* **Miniszeri megbízott.** *Szuppiny Ödön* m. kir. debreceni állategészségügyi felügyelő elhalálozván, ez az állás üresedésbe jött. Addig is, míg kinevezés után betölthetik a felügyelői széket, *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter *Kurtz Ferenc* budapesti felügyelőt bizta meg a kerület ügyeinek vezetésével.

* **Sorsolás a kép kiállításán.** A debreceni műpártoló egylet, a műtárlat tiszta jövedelméből tegnap több képet vásárolt a képkiallításra küldött művek közül a melyeket az egylet tagjai közt ki fognak sorsolni. Ezek a képek 1. *Vastagh Géza*, *Oroszlánfej* e. 2. *Szenes Fülöp* *Hadjáraton* képe 3. *Teleki Károly* *Fiumei Lujza* ut-ja 4. *Tull Ödön* *Szerillai paraszt*-ja. Ezen a négy képen kívül meg 4 ajándékba kapott képét sorsol ki az egylet és pedig *Bosznay István* *Dráva mellett* e. képét, *Bakos Tivadar* *Huszárok* címet viselő két képét és *Pálffy József* *Szalmalom* e. képét. A sorsolásban csak alapító vagy rendes tagok vehetnek részt. A sorsolás napjáig, mely valószínűleg vasárnap este lesz bárki beléphet az egylet tagjai közé s részt vehet a jövő évi sorsolásokban is.

* **Ünnep a gör. katolikusoknál.** A gör. kath. egyház ma ün epli a Boldog-asszony bemutatásának emlékűnnepét, mely alkalomból a helybeli gör. kath. kápolnában az istentiszteletek sorrendje a következő: Reggel 6 órakor reggeli istentisztelet, kenyéradással; délelőtt 9 órakor sz. mise, utána miroválás, délután 3 órakor vespere, ennek végeztével sz. olvasó.

* **Ferenc napja.** Tegnap a Ferenceknek jutott a szerencse, hogy üdvözlő barátait különféle édes és keserű pálinkás tele poharakkal fogadhatták. A Ferencek közül számosan keresték fel *Hadházy Ferenc* dohánygyári igazgatót, *Nagy Ferenc* bankigazgatót, *Borbély Ferenc* honvédszázadost, *Deák Ferenc* bírót, *Tóth Ferenc* nagykereskedőt, *Acs Nagy Ferenc* rendőrfogalmazót stb. stb.

* **Sétahangverseny a képkiallításán.** Ma csütörtökön délután a városháza nagytermében levő műtárlaton sétahangverseny lesz.

* **Ingyenkenyér a szegényeknek.** Itt a tél, mikor már csak az általánosan nyomasztó gazdasági viszonyok miatt is egyre nő a szerencsétlenek száma, akik az emberbaráti szeretet melege nélkül elpusztulnának. Van Debrecenben egy jótékony társadalmi egyesület, melynek tagjait *Komlóssy Artur* városi főjegyző most, mikor az ingyenkenyér-osztás kezdése nagyon is időszerű lett, e hónap 7-ére értekezletre hívta össze. Ezen az értekezleten akarják megállapítani, hogy mikor kezdjék meg áldásos működésüket s milyen formában szállítsák fel a közönséget a jótékony adakozásra. Nekünk az a véleményünk, hogy a jótékony társadalmat nem kellene különböző egyesületek keretében széttagolni s talán legjobb volna, ha ezek a kisebb jótékony testületek inkább segítségére sietnének a nőgyűlöletnek, a mely szívesen vállalkoznék minden jótékony eszme és terv kivetelésére.

* **Eljegyzés.** *Neumann Lajos*, karcagi vendéglős és szálló-tulajdonos eljegyezte *Darvasi Bellát*.

* **Öngyilkos öreg asszony.** Újabb öngyilkosságról tettek jelentést az alispáni hivatalnak a szomszédos H.-Böszörményből. *Veszi Rozália* szül. *Lemár Sándorné* ugyanis sehogysem tudta bevárni a nagy kaszás megérkezését s 70 éves korában felakasztotta magát. És az öngyilkosságot épen a látogatására siető leányának *Rostas Györgyné* debreceni cselédnek kellett észrevenni, aki az öreg asszony egy panaszos levelére átutazott Böszörménybe. Hanem ott zárt ajtóra talált s miután a szomszédok sem tudtak felvilágosítást adni az öreg asszonyról, de meg más gyanus körülmények mián is rátörték az ablakot és ott találták az öreget a szoba egyik gerendájára felakasztva. Természetesen már halott volt az öreg asszony, akit beteges állapota kergetett bizonyára a halálba.

* **Szöke Sándor adóssága.** Hires, nevezetes ember Debrecenben *Szöke Sándor* lakatos. Tavaly télen valóságos rémületben tartotta garázdálkodásaival a rendőrséget. Ezekből az időkből kifolyólag azután egy kis adóssága is van a rendőrségnél egy néhány kis nap leülésével tartozik a közigazgatási börtön kulesárának. Tegnap kellett volna jelentkeznie a büntetés elszívése miatt a rendőrségen, de bizony nem jelentkezett. Utánna küldtek hát a lakására s otthon is találták, de holt részegen. E miatt azután nem lehetett lezártni, mert a törvény azt kívánja, hogy a rabok józanul kerüljenek a börtönbe, már csak azért is, hogy a büntetésből le tudják vonni a következtetést. Elhalasztották hát a dolgot addigra, míg *Szöke Sándor* kijózanodik.

* **Az asszony verve jó.** A régi közmondással egy nézetten volt *Káló József* helybeli esemete-utcai lakos, aki holmi nézeteltérésekből folyólag tegnap úgy elverte a feleségét, hogy az feljelentette az urat *Végh Gyula* rendőrfőkapitánynak. Persze a dologból a rendőrség alig csinál nagy sort, mert mire illeltre kerülne ilyen esetekben a dolog, addigra a házastársak rendesen ki szoktak békülni.

* **Öngyilkos akart lenni.** *Tárkányi József* ács segéd tegnap délután öngyilkossági szándékból egy 12 milliméteres forgópisztollyal a fejébe lött, azonban a golyó meg kadt a szájpadrásban. Súlyos sebével a közkórházba szállították, hol dr. *Hutiray* a golyót eltávolította. Valószínű, hogy *Tárkányi* fel fog gyógyulni, ami az ilyen nagy átmérőjű fegyverrel okozott sérüléseknél csak a legritkább, szerencsés esetben szokott előfordulni.

* **Elhagyott gyermekek.** *Halmi Mihály* lázári lakos elköltözött falujából H.-Hadházra, két apró gyermekét pedig otthagya lázári községben. A debreceni főszolgabíróhoz megkeresés érkezett ez ügyben, hogy *Halmi Mihályt* szállítsa fel gyermekeinek magához vételére.

* **Ellopott batyu.** *Gáspár László* talyigás panasolta tegnap a rendőrségen, hogy a talyigájáról mikor azon költözött valakit egy batyut ismeretlen tettes lelopott. A batyuban vászon és ruhameük voltak. Miután nem lehetetlen, hogy a batyu esetleg le is eshetett a talyigáról, a megtalálót kéri a rendőrség, hogy vigye iel a talált holmikat a rendőrségre.

Agról-ágra.

Alkalmi apróságok.

A Pinkerton cég.

Attól a pillanattól fogva amikor két magyar tisztviselő Amerikában kikötött, a Pinkerton-féle vállalat emberei nyomon követték őket és teljesen lehetetlenné tették, hogy rá akadjanak Keeskeméthy nyomára. A Pinkerton-féle ügynökök mindenütt meghiusították kutatásukat, úgy hogy a két tisztviselő kénytelen volt eredménytelenül hazatérni.

I.

(Keeskeméthy Győző ur divatos redingótját igazítja s kopogtat a Pinkerton-cég főnökének ajtaján. — Egy hang: szabad!)

Keeskeméthy: Jó napot!

Pinkerton: Dettó. Mit akar. Röviden. Az idő pénz!...

Keeskeméthy: Tudom. Nekem egy félórai előny hatszázezer koronát jövedelmeztett.

Pinkerton: Ah! (Felszökik ülőhelyéből) ... Ez gyönyörű üzlet lehetett!...

Keeskeméthy: Igen! De térjünk dologra. Hány ezer korona van kitűzve annak a sikkasztó Keeskeméthynek a fejére?

Pinkerton: 20,000 korona.

Keeskeméthy: Nyomoztatja emberivel?

Pinkerton: Igen. Ma fogtak hozzá, hat nap múlva kezem között lesz. Ez biztos, mint a halál.

Keeskeméthy: Óhajt ön tisztességes uton 40,000 koronát keresni?

Pinkerton: Sőt, erősen óhajtok.

Keeskeméthy: (nyugodtan). Én vagyok Keeskeméthy. (Pinkerton levegőért kapkod.) ... Soh'se ijedezzen. A fejemre 20,000 korona van kitűzve. Nos én adok önnek 40,000 koronát, ha a nyomozást beszünteti, engem felvesz a Pinkerton-cég detektívjei közé és igazolványt ad erről, természetesen más névre.

Pinkerton: (gondolkodás nélkül)

All! ... (ír) Itt az igazolvány! ...

Keeskeméthy: Itt a 40,000 korona.

Pinkerton: Jó napot.

Keeskeméthy: Jó napot.

II.

(Szimat Gerő magyar királyi detektív bus lemondással fogyasztja a 17-ik fröcsösöt egy bormérésben. — Az ajtó nyílik, egy magas, szőke fiatalember jön be s helyet foglal Szimat mester asztalánál. A magas szőket azelőtt Keeskeméthy Győzőnek hívták.)

Keeskeméthy: Jó napot. Szabad?

Szimat: Csak tessék, kedves uramöcsém!

Keeskeméthy: Nevem Jack Black.

Szimat: Isten éltesse! Én meg Szimat Gerő vagyok, titkos rendőr Budapestről. A Keeskeméthy fiut keresem. — Hanem mondja csak kedves uramöcsém, mi a maga foglalkozása. Mindéig csak a kocsmákban látom, oszt' mindéig mellém ül. Tán csak nem detektív, oszt' tülem akarja megtudni a Keeskeméthy fiu lakását? Hehehe! ... (nevet) ...

Keeskeméthy: De' biz az vagyok én! Jack Black a Pinkerton-cég alkalmazottja. Itt az igazolványom.

Szimat: Ojjé, na ezt jól megcsináltam. Hm, hm! — Tudja mit uramöcsém, keressük együtt a Keeskeméthy fiut. Maga meg én. Maga fiatal, jó lábu, nekem meg van eszem. Fele honorárium a magáé, fele meg az enyém. Na? Mi?

Keeskeméthy: (komolyan) Jó. Kezet rá!

Szimat: Itt a kezem, nem disznólab. Iccés! fröcsösöt ennek az urnak is, a kereszt-fáját, had igyék a némót lelke!

Keeskeméthy: Ön elmegy először Zanzibárba. Biztos értesítéseim vannak, hogy Keeskeméthy ott megfordult. Onnan felmegy

Alaskába, azután beutazza a Góbi sivatagot, azután jöjjön vissza ide.

Szimat: Meg lesz. Mingyán indulok. (Kiüssza a Keeskeméthy fröcsösét, el.)

Keeskeméthy: (Sirva borul az asztalra) Téged is haidiban vert meg az Isten, én elbagyott hazám!

III.

(Öt év múlva. Pinkerton kiadta Keeskeméthyt, mert a díjat 60.000 koronára emelte fel a budapesti rendőrség. Keeskeméthy ül. Szimat Gerő hűsége senki sem jelenti a sivatagból, hogy Keeskeméthyt még mindig nem találja.)

—II.

A színpad megtisztítása.

Dr. Gulyás indítványa a színházi bizottságban.

— dec. 4.

Ma tárgyalni fogja a színházi-bizottság dr. Gulyás Istvánnak azt az eléggé nem helyeselhető bátor indítványát, mely a színház műsorából tisztán művészi alapon az erkölcsöt és szemérmeket sértő értéktelen léha féreművek kiirtására törekszik.

Sokan félreértették a derék indítványozó célzatát és azt látták benne, hogy az irói szabadság korlátozását akarja. Erről azonban szó sincs. A tehetséges és tehetségtelen léha írók szabadon írhatnak akármilyen orcapirító tragédiákat: itt csupán arról van és lehet szó, hogy a debreceni színházban, abban a közművelődési intézményben, melyre a város a közvagyonból évenként rengeteg pénzt költ: ezek a silány művek ne kerülhessenek színre.

Ez pedig nemcsak joga, hanem kötelessége is a színházi-bizottságnak, mely kell hogy őrkdjék a város szellemi és erkölcsi javai fölött mindaddig, amíg a színház bérlete nem sülyed közönséges árverési üzlet tárgyává.

Egyébaránt a debreceni törekvés nem áll egymagában ezen a téren. Az országban mindenütt hasonló nemes irányzat kezd felülkerekedni. Állandóan figyeljük az ország hasonló mozgalmait és napról-napra találunk örvendetes jelenségeket annak bizonyítására, hogy a nemzet józan része megcsömörlött, torkig van már az idegenből becsempészett csuf művésziellen ocsmányságokkal.

Ime itt a legújabb *Szegedi Napló* Szegeden a Víg-színház műsorából előadják a *Szivem* című léhaságot. Erről nevezett lapársunk így ír:

Ha jól emlékezünk, a szegedi törvényhatóságot néhány évvel ezelőtt rábirta egy-két felszólaló — éppen a színi-ügyi bizottsági tagok sorából — arra a nagyon izléses és jelentőségteljes határozatra, hogy a szegedi színpadról száműzessenek a perverz, dekadens szindarabok, amelyekkel a párisi orfeum-színházak repertoárjaiból elárasztják ennek a szerencsétlen országnak a vidéki színházait. Az erkölcsi rothadás bacillusait így terjesztik a színpadról is a jó vidéken a társadalom testébe, holott a perverz irodalmi irányzat más esatornán át is elegendőképpen fertőzi a társadalmi erkölcsöket. És ebben a városban, amelynek nemes felbuzdulását akkor az egész ország elismeréssel vette tudomásul, ma esodálatos színváltozással úgy kezelik hatóságilag a színiügyet, amelyet ezer jóakaró szónoklattal iparkodnak menteni és amely egyre lejjebb züllik, — hogy a Víg-színház piszkos boulevard-darabjait lelkiismeretlenül a színpadra engedik. Hát, kérjük szépen, ha csakugyan azt

akarják az illetékes urak beigazolni ezzel, hogy a *mai színház csupán üzlet*, akkor ugyan hiába szónokolunk, hiába hirdetjük öles cikkekben, hogy de bizony mégis kulturintózmény az, amely a *közvagyonból való támogatást megérdemli*. Akkor ne csodálkozzunk, ha egyre többen lesznek azok, akik ellenkező véleménynyel vannak és azt a nézetet viszik bele a köztudatba, hogy a *színház csupán szórakoztató vállalat*, amely a városnak szép anyagi hasznot hajthatna. Azért hát bérbe kell adni: *ki ad többet érte?* Mint akár a kisteleki városi korema koresmálási jogát, ahol szintén lehet igen jól szórakozni, főként ha Urbán Lajosékat kiinvitalja oda az ember. Ha pedig olyan színház a mi színházunk, hogy üzlet csupán, azt adnak elő benne, amit a vállalkozó akar, hát akkor a derék Rippner Fülöp urnak is, aki mint szemes és szorgalmas vállalkozó mindenre vállalkozik — joga lehet a legközelebbi bérletnél erre a szórakoztató üzletre licitálni. Mert annyit tud ám Rippner Fülöp ur is, bárha ez nem volt eddig mestersége, hogy a párisi boulevard-színházak szennyes vidámságait mi uton-módon lehet helybe szállítani. Ha ide fognak jutni a dolgok, a mesés szép beszédek és gyönyörű kultúreikkék dacára, akkor ne keressünk távolabb eső okokat és ne keressük távolabb e romlás okozóit sem.

S Z I N H Á Z.

Színházi műsor:

Dec. 4. csütörtökön: *Ninia*, énekes bohózat.

Dec. 5. pénteken: *A kornvilleti hűség* kétjáték.

Dec. 6. szombaton: *Halálos csend*, színmű. Először

Dec. 7. vasárnap: délután *A cigánybáró*, daljáték este. Constantin abbé, vigjáték. *Ujházy* Ede vendég felléptével.

Dec. 8. hétfőn: *Halálos csend*, színmű.

— (Makó Lajos fellépése.) Makó igazgató színészi képességei ragyogtak tegnap este a színpadon. Valódi művész, abból a fajtából, akik még komolyan veszik a színészi játékot. Finom, előkelő, az aprólékossáig gondos, felette jóízű művész Makó Lajos. Kár, hogy ily ritkán lép fel. Nem ártana, ha többször fejlesztené alakításával a művészi jó izlést. Mellette kitűnő volt Pataki és Krémer. Annal bántóbb, hogy amidőn az igazgató színészi értékét figyelmes tisztelők báborkoszorúval jutalmazták, gyanus értékű rossz betétekben, dalesarnoki sordalokban Debrecenről, a kis Koharól kellett izetlen verseket hallanunk. Azt meg már a legutolsó ripacs komikus is röstellené, hogy minden veresszak után kiszaladjon az ajtón, mikor ez előírva nincsen, sőt egyenest sérti a darab szellemét, a közönség izlését és a rendezés elemi szabályait. Es ezt egy énekesnő merészli — Debrecenben.

— (A szintársalat újjászervezése.) E címen a debreceni sajtó több ízben hozzá szolt már a most itt működő szintársulat újjászervezésének kérdéséhez. Legutóbb a *Debrecen* írta, hogy a jövő télre minden vidéki igazgató most szervezkedik már. Természetesen — mondja a *Debrecen* — Makó Lajos sem marad el és *ujjonnan szervezi* társulatát, melyet, annak idején, miután a *színházat oly későn kapta meg*, mikor már a legjobb erőket elszerződötték előle, így az illetékes tényezők késedelmezése miatt

nem szervezhető úgy, ahogy azt ennek a város igényei megkövetelik.

Mi a magunk részéről kimutattuk, hogy az a sokat emlegetett késedelmezés ártatlan a dologban; mert az igazgató jóval korábban kapta meg a színházat, mint a milyen időben most — decemberi hó eséskor — az újjászervezésre készül. De a fentirtakból másrészt világosan kitetszik az az ítélet, mely úgy látszik az egész város ítéletével egyező, hogy a mostani társulat nem lehet jó, sem teljes; mert akkor nem volna szükséges újjászervezése. A színházi bizottság tehát a debreczeni színészet javát mozditja elő, ha figyelmezteti az igazgatót, hogy a mostani társulat nagyobb része helyett más személyzetet vár a közönség s a város jogos igénye.

— (A debreceni első énekesnő — Szabadrán.) Csak későn, levelek hullása, daru távozása idején tudjuk meg, hogy a debreceni színház társulatának nagyszerű első énekesnője volt, aki azonban elment innen — Szabadrára, ahol a sajtó azt írja róla, hogy Szögyi Giza olyan koloratur énekesnő, amilyennel a legnagyobb vidéki városok elsőrendű társulatai sem dicsekedhetnek. Zugó tapsvihár köszöntötte Szabadrán a művésznőt, a kar énekét tulharsogta a taps és percekig tartott a virágok feladogatása. Szögyi Giza hangjának fénye, tiszta esengése, művészi előadása teljesen meghódította a közönséget. Így írja a Bácskai Hirlap.

Miért kellett tehát ezt a tüneményes első énekesnőt Debreczenből elbocsátani? Vagy talán az itt működő együttműködésben felesleges volt?

— (Pénteken a Kornevillei harangok at adják.) Pénteken este a híres nevezetes Kornevillei harangok szólalnak meg ismét a színházban. A régi, talán nem is olyan régi, de most agyontáncolt szép idők költészete, tiszta művészete újul meg a Planguette búvájos zenéjében. A közönség, mint nyári tikkadásban mező a záporra, szomjuhozik az ily nemes élvezetre.

— (Tisztul a színpad.) Az országban szerte minden valamire való színpadon folyik az ugynevezett bolond ugrálós daljátékok irtása. A sajtó már régóta veri ezt a céda jövevényt; most a közönség is mind sürűbben fordul el a derűborura bokázó szubrett-kisasszonyok érzékingerlő mutatványaitól. Nincs nap, hogy valamelyik ujság ne ostorozná ezt a léha, izetlen irányt. Ime a mai lap szemléből álljon itt a Miskolci Napló okos megjegyzése:

Az angol tánc-operettek korszaka lejárt. Ideje is volt, mert ha az a zsáner még tovább tartja magát, a színház lassan, de biztosan átalakult volna brettlivé vagy cir-kusszá.

— (Új színház a fővárosban.) Tegnap az összes budapesti lapok azzal a híradással lepték meg a világot, hogy a fővárosban új színház nyílt meg. Új színház? Különös? Csak úgy hirtelen, mint eső után a gomba? Talán a Beöthy László új színháza? Vagy Feld Zsigmondé, aki azt kívánja, hogy ő kivülről száz évig többé meg ne magyarosodhas-

son német színigazgató s a városliget időtlen időig a népes Feld-család birodalma maradjon? Avagy éppen a budai állandó színház? A színészegyesület koronák színháza? Vagy az üllői-uti olesó színház, melyről jó Szikrai álmodott? Nem! Egyik sem! Hanem a kerepesi-ut végén van egy pinchehelyiség, mely 1896 óta mindenféle francia, német, görög és magyar néven mindig táncos dalszarnok volt és mindig megbukott; ez az új színház, melyet Budapesten megnyitnak. Jellemző a fővárosi sajtó felületességére, hogy ezt a könyomatos híradást úgy kürtöli világgá, mintha főváros a valóban egy új színházzal, a színművészet egy új hajlékával gazdagodott volna egy hirtelen egy varázsütésre. Holott mindössze egy tisztavágéletű dalszarnokocska újból való megújításáról van szó. Efféle ugynevezett mulató van most Budapesten vagy tiz. Eppen elég arra, hogy még egygyel több legyen. Ez a budapesti új színház története.

TÁVIRATOK.

Idegbajos képviselő.

Budapest, dec. 3. (Saját tudósítónk távirata.) Szabó Kálmán a siklósi kerület orsz. képviselőjét súlyos idegbaja miatt ma gyógyító intézetbe szállították.

A kolozsvári halálos ítélet.

Kolozsvár, dec. 3. (Saját tudósítónk távirata.) A halálra ítélt Friedrich anyja táviratoztatta Majláth püspöknek, hogy hatáskörében tegyen meg mindent fia megmentésére, aki katolikus. — Bali Mihály hóhér kénytelen volt délután a rendőrségre menekülni, mert az utcán a kíváncsiak óriási tömege lipten-nyomon kísérte őt. Az ügyészséget valóságos ostromolták belépő jegyekért a kivégzés hatása alatt áll. Kolozsvárt az utolsó akasztás 1883-ban volt. (Törvénykezési rovatunk híradása egészíti ki ezt a táviratot, mely ismét a tömegek kíváncsiságának beteges elfajulását bizonyítja.)

Vizforrások a Hunyadi-kastély alatt.

Temesvár, dec. 3. (Saját tudósítónk távirata.) Az egykori Hunyadi-kastélyban levő tűzérési szertár roskadozó alapjának betonozása közben hat méter mélységben nagy vizforrásokra bukkantak. A vizet kiszivattyúzzák, de kétséges, hogy sikerül-e az alapot teljesen kiszáritani. A restauráló munkálatok halasztást szenvednek.

Gabonatözsde.

Budapest, december 3. (Saját tudósítónk távirata.) (Déli zárlat.) Buzakinálát mérsekelt, vételkedv tartózkodó: Kedvező irányzat mellett 12,000 métermázsa került forgalomba szilárdan tartott árakon. Egyéb gabonanemek kedvezők. Idő: derült.

Buza októberre	0.00—00.
" " " " " " "	7.60—61.
Gabona áprilisra	0.00—00.
" " " " " " "	6.62—63.
Zab	6.32—33.
Tengeri májusra	5.75—76.
Repece	11.90—12.00.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A kolozsvári halálos ítélet. Kolozsvárról táviratozzák nekünk: Kolozsvárról Friedrich Ferenc gyilkos előtt tegnap reggel kihirdették a halálos ítéletet. Elhítt megrendült, zokogva kérdezte:

— Nincs kegyelem?

— Térjen Istenhez! mondta Szász Béla helyettes elnök. — Feléje forduljon nagy bánatában.

Az ítélet kihirdetése után az elítéltet az igazságügyi palotából, hol fogva volt, bérkocsin átszállították az ügyészség börtönébe, hol egy földszinti cellában helyezték el.

Friedrich kivégzése ma, esütörtökön reggel lesz.

A gyilkos azt kérte, hogy anyját küldjék mielőbb hozzá. Védője királyhoz kegyelemért táviratozott.

§ Gyermekek gyilkos anyja. Cseresznye Zsófia munkásnő újszülött fiúgyermekét a ház egy félre eső helyére dobta. A szerencsétlen pronty sirt s így találtak rá. Beszállították a kórházba, hol azonban kiszervekedett. Tegnap ültek törvényt a gyermek gyilkos anyja felett. A tárgyalás zárt ajtó mellett folyt s a bíróság a törvényszéki orvos véleményének elfogadásával Cseresznye Zsófiát büntetésnek mondta ki gyermekének megölésében s ezért egy évi börtönre ítélte.

§ A Kádárok. A rokoni szeretetet és összetartást a 4 kádár fiú leginkább a verekedések alkalmával mutatta ki. A Marjay Péter orsz. képviselő által Létán rendezett ünnepen az egyik Kádár összeveszett egy Csornai Bertalan nevű leánnyal, mire a másik három Kádár fiú is beleszólt a dologba, bicskát rántottak s Csornain nem kevesebb mint 11 helyen megszurtták. Tegnap ült a négy rokon a vádlottak padján. A bíróság mind a négyüket bűnösnek mondta ki súlyos testi sértés büntetésben, s ezért a négy Kádár fiút, névszerint Ferenczeti Mihályt, Jánost és Henriket 6—6 hónapi fogságra ítélte el. A Kádárok fellebbezést be.

Regénycsarnok.

A PANDY-KISASSZONYOK.

— Regény. —

Írta: Rudnyánszky Gyula.

Folytatás

27

E végrendelet szerint Pándy Adorján ősi kastélyát, parkját és az összes belsőséget, a kápolnát, a család sirbortot egészen, továbbá egyéb ingó és ingatlan vagyonának felerészét elhunyt felesége, báró Linoen Cecília törvénytelen fiának, Szalacsi Zoltánnak hagyja, felerészét pedig Pándy György három leányának, Ilonának, Erzsébetnek és Jolánnak.

Pándy György szaladt fűhöz-fához; de nem lehetett a végrendelet törvénységét meggingatni.

Szalacsi Zoltán a kellő formalitásokkal át is vette néhány nap mulva a kastélyt és a birtok felét, a mikor udvariasan kijelentette, hogy mivel a birtok másik fele ugyis a Pándy-kisasszonyoké s ennek a résznek az apa a kisasszonyok férjhez meneteleig törvényes gondozója ennél fogva ő is a maga részét Pándy György kezelése alatt hagyja, annál is inkább, mert hasznát, míg a vagyoni igazi tulajdonosa, Pándy Adorján él, ő élvezni egyáltalán nem szándékozik.

A mi pedig a kastélyt illeti: maradjanak csak lakói továbbra is és ápolják jó szívvél a szegény béna, öreg urat. Ha megfogják engedni, néha ő is, ki megy a kastélyba, meglátogatni Pándy Adorjánt. Egyébként rendelkezzenek a kastélylyal, mint a magukéval.

Hát bizony ezeken a keserű dolgokon át kellett esni a Pándy-családnak. Most már a Pándy kisasszonyok örökre

elvezették a kétezer hold felét és arra ébredtek az ősi Pándy kastélyban, hogy bizony ott ők csak a Szalacsi Zoltán ingyenes vendégei.

Volt tehát okuk gyűlölni a nagylelkű fiatal embert. Az egészben mindössze az az egyetlen egy vigasztalásuk maradt, hogy büszkén emlegethették:

— Pándy Ilona kikoszarzott egy tíz milliós kéro!

De ez a kikoszarzás ezer hold földbe került a Pándy kisasszonyoknak.
(Folyt. köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Ma, csütörtökön december 4-én

Niniss.

Énekes behózat 3 felvonásban.

Személyek:

Korinszky gróf, diplomata — Makó Lajos
A grófné — — — — — Fehő Rózi
Gregoár, fürdő — — — — — Pataki Béla
Beaupersil Anatol — — — — — Krémer Jenő

Holnap pénteken dec. 5-én:

A Cornevillei harangok

daljáték.

Két 1-ső emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolthelyiség azonnal kiadó.

Értekezhetni lapunk kiadóhivatalában.

Nemcsak a magasabb, de a legszerényebb igényeknek is megfelelő

Gyermek és játékok,

Karácsonyi

ajándéktárgyak

a legjutányosabb árban kaphatók

Szent-Királyi Tivadar

műiparú üzletében.

Kiadó lakások.

1.) A Hunyady-utczában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utczai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze konyha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

2.) A Deák Ferencz-utczában kiadó egy utczai szoba, konyha, pincze kiadó 1903. január 1-től. Havi bér 20 korona.

Bővebbfelvilágosítást ad a Kiadóhivatal.

Legmagasabb helyről kitüntetve 1890-ben. — II. Vilmo német császár által kitüntetve 1901-ben. — Ezredéves kiállításán: Állami ezüst érem.

Löfkovits Arthur

Ékszerész.

Debreczen

Legszebb újdonságok karácsonyi ajándékokban. Jutányos árak. Képes árjegyzék kívánatra ingyen. Saját órás, aranyműves és vésnöki műhely. Kívánatra választékok is küldetnek. Telefonszám: 59.

Miért szenved? mikor önnek a biztos gyógygyulladásra a legrégebbi sebeknél is kilitása van és majdnem mindig elkerülhetni a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi cenifolia-kenőcsöt

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használatik: a gyermek ágyasok mellbajainál, mellkeményedésnél, vörhenynél, mindenféle régi bajnál, nyílt sebeknél lábakon csontokon, sebeknél, sósosuz, dagadt lábaknál, sőt csontszunál is; ütött, szurt, lött, vágott és roncsolt sebeknél; az idegentestek kiválasztásánál, mint üveg és faszilánk, homokdara, tövis stb; mindenféle daganat, kinövés, karbunkulus, új képződmények, valamint ráknál körömméregnél, körömdaganatnál, hólyagnál, menéstől kisebb let lábaknál. Egét sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fülajt és a gyermekek sebesedését stb. stb. Szétküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében. 2 tégely csomagolással, postaköltséggel és szállító levéllel együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő bizonyítvány eredetiben megtekinthető: Mindenkit óvok hamisítványok vételétől és kérem vigyázni, hogy minden tégelyen a czég „Orangyal-gyógyszertár Thierry (Adolf) Limited Pregrada” bejegyzve legyen.

THIERRY A. gyógyszerész

balzsama és centifolia-kenőcse.

E két gyógyszerében felülmulhatlan szer, sohasem romlik el ellenben minél régebb lesz, annál értékesebb és hathatósabb, és sem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásukés segitenek, legalább az orvos megérkezéteig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosai ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert jó, olesó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szerneél, melyeknek minden családnál találhatónak kellene lenni. Ahol a fent ismertetett védjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és ezimezni.

Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Órangyal-gyógyszertára Pregrada Kohitsch Sauerbrunn mellett. Közp. raktár Budapestén: Török J. gyógyszerész Zágrábban: Mittebach S. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

NOVAK FERENCZ

vésnök és zománczó

BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.

a legtöbb egyesület és tesület szövetség és klubok szállítója.

Előnyös forrás jelvények, diszítések, órmek és kitüntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerékpárosok, evezősök, vitorlások, athleák, lóvások, tornások dalarok, vadászok, veteránok, tüzoitók, stb. számára.

Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé. Elsőrendű ajánlatok.

Öt koronás tallér a kenyérben.

A békési „Prima“ házikenyér sütőde vezetősége tudomására hozza a T. közönségnek, hogy.

december 1-től

mindennap az eladásra kerülő kitűnő házikenyérek egyikében naponta egy

5 koronás tallér lesz

(pergamentpapírba göngyölve) bele-sütve és felkéri azon tisztelt vevőt, a kinek a talléros kenyér birtokába jut hogy azt tényleg megtalálta a Színházi Újság szerkesztőségénél ellenőrzés véget bejelenteni sziveskedjék.

Ezuttal tudatjuk, hogy az általunk nagy gondal termelt kitűnő házikenyér a következő helyeken kerül naponta eladásra.

Főüzlet Piac-u. 26. a. nagy lőzsde mellett.

Elárúsító helyek: Kis czepléd-utca, Gombácsy Sándornál, Csapó-utca végén, (Árpád-tér) Pósalakynénál, Hatvan és Bethlen u. sarok, Szinetár Sámuel, Homokkert-utca, ifj. Fülöp Ignác, Késes-utca Özv. Borossnénál, Péterfia utca Rosenthal Móránál, Ajtó utca özv. Bodánénál, Mester utca végén Friedman-nál, Kandia utca Wolff R.-nél, Simonfi utca 2. és 23. számú vassátrak.

Magunkat a tisztelt közönség b. figyelmébe ajánlván tisztelettel

a békési „Prima“ házikenyér sütőde vezetősége.

Miklós-utca 35.

Eredeti töltésű Angol rumok.

Van szerencsénk tudatni, hogy

az őszi és téli idényre

az összes csemege áruink megérkeztek. u. m.:

Déli gyümölcsök, páczolt kocsonyázott és olajba rakott halak, hideg felvágott különlegességek, prágai sonka, bécsi virsli, bel- és külföldi sajtok, uradalmi teavaj, orosz és karaván teák, tea sütemények stb., melyeket kiváló minőségű kávé és fűszer félékkel együtt a legolcsóbb napi árakon ajánlunk.

Tisztelettel

Geréby Fülöp Utódai.

Kül- és belföldi Likőrök.

Kitűnő asztali és pecsenyeborok, pezsgők.

Fernolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrém világos lábbeliknek mely kiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. Elhasznált peséses sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad.

Alapított 1832. Gyári raktár Bécs, I. Schnlerstrasse 21. Mindenütt kapható.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint

november hó 15-től kezdve

jelentékeny árleszállítással

nagy karácsonyi vásárt

rendezünk.

Csakis elsőrendű, jó minőségű áruk kerülnek eladásra, ngymint:

a legujabb őszi és téli ruhaszövetek, mosó bársonyok és velezek, ruha és blouz-selymek, haraszt-kendő és sálók.

Szőnyeg, függöny, butorszövet, pokrócz, ágy- és asztalterítők.

Uri divatcikkek, kézelők, esernyők, nyakkendők, ingek.

Normál (Jäger) ingek, nadrágok, harisnyák.

Határozott arak! Előzékeny kiszolgálás!